

Frumvarp til laga um landsáætlun um uppbyggingu innviða fyrir ferðamenn til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum

Kynning fyrir U&S nefnd Alþingis

18. febrúar 2015

Jón Geir Pétursson og Sigríður Svana Helgadóttir

UMHVERFIS- OG AUÐLINDARÁÐUNEYTIÐ

Inngangur

- Íslensk náttúra er eitt helsta aðdráttarafl ferðamanna til landsins.
- Orðin stærsta atvinnugrein þjóðarinnar og kannski sú sem býr yfir hvað mestum vaxtartækifærum.
- Mikið og vaxandi álag á náttúruna.
- Umhverfisyfirvöld mjög upptekin af því hvernig megi vinna að uppbyggingu „innviða“ til að vernda náttúruna til að þessi gerð nýtingar sé sjálfbær.
- Mjög mikil og uppsöfnuð þörf á fjárfestingum til verndar náttúru
- Viljum að ferðamennskan geti haldið áfram að vaxa og dafna í sátt við náttúruna og auðvitað samfélagið allt.
- Þekkjum frá náttúrutengdri ferðaþjónustu í öðrum löndum að hægt er að taka á móti miklum fjölda með góðu skipulagi innviða.

Mikil þörf á heildstæðri áætlun

- Þar má nefna m.a.:
- Skortur á yfirsýn
- Stefnumörkun til lengri tíma nauðsynleg
- Hver er hin eiginlega fjárförf
- Hvar og hverskonar uppbygging er æskileg
- Hvar ætlar hið opinbera að fjárfesta í innviðum
- Formgerð á samstarfi ríkis og sveitarfélaga
- Litið m.a. til sk. samgönguáætlunar og ábendinga OECD
- Mjög margt til - sem nauðsynlegt er að samræma

Náið samband við skipulagsvinnu sveitarfélaga – dæmi frá Hornafirði

- Miðstöð
- Lýðisstaður
- Þórsmúki

og áætlanir stofnana ss.

Stjórnunar- og verndaráætlun Vatnajökulsþjóðgarðs
náttúruvernd, útivist og byggðapróun

Rauði listinn - svæði í hættu

Yfirlit til umhverfis- og
auðlindaráðuneytis

UMHVERFISSTOFNUN

2014

Samráð við frumvarpssmið

- ANR
- Samráðshópur stofnana
- Samráðvettvangur hagsmunaðila
- Kynning á heimasíðu UAR

1. gr.

- **Markmið.**

Markmið laga þessara er að móta og samræma stefnu um uppbyggingu, rekstur og viðhald innviða fyrir ferðamenn í þágu náttúruverndar og til verndar menningarsögulegum minjum. Það skal gert með stefnumarkandi landsáætlun til tólf ára skv. 3. gr. og þriggja ára verkefnaáætlun skv. 4. gr. sem er hluti af og innan ramma tólf ára áætlunarinnar.

2. gr.

- **Gildissvið og skilgreiningar.**

Lög þessi ná til svæða innan efnahagslögsögu Íslands þar sem er að finna ferðamannastaði, jafnt innan eignarlanda sem þjóðlendna.

Í lögum þessum merkir:

1. **Ferðamannaleið:** Skilgreind leið sem tengir saman ferðamannastaði. Ferðamannaleiðir geta verið gönguleiðir, reiðleiðir og reiðhjólaleiðir.

2. **Ferðamannastaður:** Skilgreindur staður sem hefur aðdráttarafl fyrir ferðamenn vegna náttúru hans og sögu.

3. **Ferðamannasvæði:** Skilgreint landsvæði sem ferðamenn sækja vegna náttúru þess og sögu og tekur til fleiri en eins ferðamannastadar.

4. **Innviðir:** Innviðir í þágu náttúruverndar og til verndar menningarsögulegum minjum sem gera kleift að taka á móti ferðamönnum og draga úr skemmdum eða öðru álagi á náttúruna, svo sem göngustígar, pallar, göngubrýr, áningarstaðir, merkingar, salerni, varsla, umgengnisreglur o.fl.

Dæmi gætu verið td.

- Ferðamannasvæði: Friðland að fjallabaki
- Ferðamannastaðir: ss. Landm.laugar, Hrafninnusker, Álftavatn.....
- Ferðamannaleið: Laugarvegurinn

3. gr.

- **Stefnumarkandi landsáætlun til tólf ára.**
- Í samráði við ráðherra er fara með ferðamál, þjóðlendumál og menningarminjamál leggur ráðherra á þriggja ára fresti fram á Alþingi tillögu til þingsályktunar um stefnumarkandi landsáætlun um uppbyggingu innviða fyrir ferðamenn til verndar náttúru og menningarsögulegum minjum þar sem mótuð skal stefna og markmið fyrir slíka uppbyggingu til tólf ára.
- **Landsáætlunin tekur til** verndaraðgerða, öryggismála, uppbyggingar, eftirlits, undirbúnings og reksturs staða, leiða og svæða og viðhalds innviða á ferðamannaleiðum, ferðamannastöðum og ferðamannasvæðum í landinu.
- **Við gerð áætlunarinnar skal m.a. byggja á þeim markmiðum** að náttúra og menningarsögulegar minjar séu verndaðar, komið sé í veg fyrir náttúruspjöll og þau lagfærð, dregið sé úr raski af völdum ferðamanna, álagi sé dreift og ný svæði metin með það í huga hvort og hvers konar uppbygging innviða sé æskilegt að eigi sér stað, uppbygging innviða falli vel að heildarsvipmóti lands, horft sé til heildarlausna í uppbyggingu innviða og öryggi ferðamanna sé tryggt. Sjálfbær þróun skal höfð að leiðarljósi við gerð áætlunarinnar.

3. gr. (framhald)

- **Stefnumarkandi landsáætlun til tólf ára.**
- Við gerð landsáætlunar skal einnig taka mið af því að **fjármunir nýtist sem best** og skal forgangsriðun byggjast á mati á þörf fyrir uppbyggingu innviða fyrir ferðamenn á landinu í heild og í einstökum landshlutum. **Gera skal grein fyrir fjáröflun og útgjöld skulu sundurliðuð** eftir framkvæmdum, rekstri og viðhaldi eftir því sem við á.
- Áður en landsáætlun samkvæmt ákvæði þessu er unnin leggur ráðherra, í samráði við ráðherra er fara með ferðamál, þjóðlendumál og menningarminjamál, **fram stefnu sína um vernd náttúru og menningarminja vegna uppbyggingar innviða fyrir ferðamenn til verkefnisstjórnar** skv. 5. gr. Verkefnisstjórnin undirbýr og semur tillögu að áætlun og leggur fyrir ráðherra til endanlegrar afgreiðslu og ákvörðunar.
- Stefnumarkandi landsáætlun til tólf ára skal endurskoða á þriggja ára fresti eða oftár ef þörf krefur

4. gr.

- ***Þriggja ára verkefnaáætlun.***

Í samráði við ráðherra er fara með ferðamál, þjóðlendumál og menningarminjamál leggur ráðherra fram á Alþingi tillögu til þingsályktunar um þriggja ára verkefnaáætlun tólf ára landsáætlunar. Verkefnaáætlun skal rúmast innan ramma tólf ára landsáætlunar og í henni skal skilgreindum verkefnum tólf ára áætlunarinnar forgangsraðað og framkvæmd þeirra og ábyrgð nánar útfærð. Gerð skal grein fyrir fjáröflun og útgjöld skulu sundurliðuð eftir framkvæmdum. Verkefnin geta meðal annars falist í hvers konar verndaraðgerðum, undirbúningi, úrbótum, uppbyggingu, eftirliti, umsjón, rekstri og viðhaldi innviða á ferðamannaleiðum, ferðamannastöðum og ferðamannasvæðum.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um gerð þriggja ára verkefnaáætlunar.

5. gr.

- **Verkefnisstjórn.**

Ráðherra skipar til þriggja ára í senn verkefnisstjórn sem hefur umsjón með gerð tillagna að stefnumarkandi landsáætlun til tólf ára og þriggja ára verkefnaáætlun. Opinberar stofnanir sem hafa umsjón með ferðamannaleiðum, ferðamannastöðum og ferðamannasvæðum og eiga aðild að áætluninni, sbr. 7. gr., tilnefna hver fyrir sig einn fulltrúa í verkefnisstjórn. Þá skal einn fulltrúi tilnefndur af Minjastofnun, einn af Ferðamálastofu, tveir af Sambandi Íslenskra sveitarfélaga, einn af Samtökum ferðaþjónustunnar, einn af Landssamtökum landeigenda, einn af Ferðamálasamtökum Íslands, einn af útivistarfélögum, einn af háskólasamfélaginu, einn af náttúruverndarsamtökum og einn fulltrúi skal skipaður án tilnefningar og skal hann vera formaður verkefnisstjórnarinnar. Sömu aðilar tilnefna jafnmarga varamenn sem eru skipaðir með sama hætti.

Verkefnisstjórn annast upplýsingaöflun, forgangsröðun og gerð tillagna um stefnumarkandi tólf ára áætlun og þriggja ára verkefnaáætlun.

6. gr.

- **Verklag og samráð.**

Verkefnisstjórn skal leita eftir samráði og faglegri aðstoð hjá viðkomandi stofnunum og stjórnvöldum ríkis og sveitarfélaga, félagasamtökum, hagsmunaaðilum og öðrum aðilum.

Þegar verkefnisstjórn hefur unnið drög að tillögum um stefnumarkandi tólf ára landsáætlun og þriggja ára verkefnaáætlun skal hún leita samráðs við almenning og umsagna um drögin hjá viðeigandi stofnunum, stjórnvöldum ríkis og sveitarfélaga, félagasamtökum og hagsmunaaðilum auk þess að halda opinn kynningarfund um drögin. Að loknu samráðs- og kynningarferli skal verkefnisstjórn leggja tillögur sínar fyrir ráðherra.

Ráðherra setur reglur um hvernig verkefnisstjórn skuli starfa, m.a. um upplýsingaöflun, samráð og kynningarferla. Reglurnar skulu birtar í Stjórnartíðindum.

7. gr.

- ***Aðild að tólf ára stefnumarkandi áætlun og þriggja ára verkefnaáætlun.***

Ferðamannaleiðir, ferðamannastaðir og ferðamannasvæði í eigu hins opinbera, þ.m.t. innan Þjóðlendna, falla sjálfkrafa undir tólf ára stefnumarkandi landsáætlun skv. 3. gr. og þriggja ára verkefnaáætlun skv. 4. gr. Sveitarfélög eða landshlutasamtök þeirra skulu gera tillögur til verkefnisstjórnar skv. 5. gr. um ferðamannaleiðir, ferðamannastaði og ferðamannasvæði sem þau kjósa að falli undir áætlanirnar, liggja innan marka þeirra og eru ekki í eigu hins opinbera.

8. gr.

- ***Samningar við landeigendur.***

Um ferðamannaleiðir, ferðamannastaði og ferðamannasvæði sem eru ekki í eigu opinberra aðila og falla undir landsáætlun skal gera samning um vernd, uppbyggingu, viðhald og aðgengi ferðamanna. Ferðamannaleiðir, ferðamannastaðir og ferðamannasvæði sem njóta greiðsluþátttöku úr ríkissjóði af því að þau eru í landsáætlun skulu vera opin gjaldfrjálsri umferð almennings eftir því sem nánar er kveðið á um í lögum og reglugerðum. Landeiganda er þó heimilt að taka gjald fyrir veitta þjónustu.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um gerð og innihald samninga samkvæmt grein þessari.

9. gr.

- ***Gildistaka tólf ára landsáætlunar og þriggja ára verkefnaáætlunar.***

Stefnumarkandi landsáætlun til tólf ára og þriggja ára verkefnaáætlun hennar taka gildi þegar Alþingi hefur samþykkt þær sem þingsályktanir.

10. gr. og 11. gr

10. gr.

Reglugerð.

Ráðherra getur í reglugerð sett nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara.

11. gr.

Gildistaka.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Ákvæði til bráðabirgða.

I.

Tillaga til þingsályktunar um stefnumarkandi landsáætlun til tólf ára skv. 3. gr. skal lögð fyrir Alþingi eigi síðar en 1. janúar 2016. Tillaga til þingsályktunar um þriggja ára verkefnaáætlun skv. 4. gr. skal lögð fyrir Alþingi eigi síðar en 1. janúar 2017.

II.

Ráðherra skal innan sex mánaða frá samþykkt laga þessara, að höfðu samráði við aðila sem eiga fulltrúa í verkefnisstjórn skv. 5. gr. og í samráði við þann ráðherra er fer með ferðamál og þann ráðherra er fer með þjóðlendumál og menningarminjamál, leggja fram og birta opinberlega áætlun um uppbyggingu innviða á ferðamannaleiðum, ferðamannastöðum og ferðamannasvæðum sem gildi til 1. janúar 2018. Áætlunin skal auglýst til umsagnar í a.m.k. fjórar vikur áður en hún er samþykkt.

Takk fyrir!

